

MAROKKO 21.2.-2.3.2011

Jorma Tenovuori

Sunnuntaina 20.2.2011 ajelin napakassa 20 asteen pakkasessa aamupäivällä Nummelle, jonne Outi jo oli mennyt aiemmin. Ulkoiltiin Nummenjoen varressa, jossa näkyi mm. yhtä aikaa 4 koskikaraa ja illaksi ajettiin tuttuun lentokenttähotelliin Helsinki-Vantaan 2. terminaaliin - aamulla on aikainen lento. Vähän tylsältä tuntui kuulla iltauutisista, että arabimaiden levottomuuksia on nyt Marokossakin mutta sitäkin mukavampaa oli saada illalla tieto, että Utössä pihapinnaksemme oli näkynyt hiiripöly - talomme telkkariantennilla!

Maanantaina 21.2.2011 Blue 1-lentomme lähti ajallaan klo 07.00 kohti Brysseliä, jossa odotimme n. 4 tuntia ennen jatkolentoa Royal Air Morocco™:llä kohti Marrakechiä. Lennot menivät mukavasti ja perille laskeuduttiin aikataulussa klo 15.00. Kentältä löytyi vastassa Espanjan matkoilta tuttu oppaamme **Christian Jensen** ja mukaan tuleva espanjalainen lintu- ja luontokuvaaja Ignacio Yufera. Taksilla pyyhällettiin Hotelli Operaan, jossa yövytään pari ensimmäistä yötä. Taivas oli pilvetön ja lämpöä 22 astetta, leppoisaa Suomen pakkasten jälkeen. Iltapäivä ja ilta vietettiin Marrakechin keskustan elämää ihmetellen, käveltiin Medinan soukeissa ja hämmästeltiin savuisen vanhan torin käärmeenhumoajia, apinankesyttäjiä, sadunkertojia ja tuhansia myyjiä. Ihmeellinen paikka! Mitään pienenäkään merkkejä mistään levottomuuksista emme havainneet. Ennen auringonlaskua käveltiin soukkialueen reunaan, jossa Christian tiesi pikkukiittäjien pesäpaikan ja vajaan tunnin odottelulla onnistuimme salaman avulla saamaan hyviä kuviakin - leppoisasti alkoi tämä kuvausreissu! Paikalla pyöri ainakin 30-40 **pikkukiittäjää** ja satoja vaaleakiittäjiä. Auringonlaskun aikaan palattiin vielä aistimaan torin mystistä tunnelmaa. Illallinen nautittiin hotellilla ja uni maistui pitkän päivän jälkeen.

Marrakechin tori käärmemiehineen on maailmankuulu

Tiistaina 22.2.2011 lähdettiin liikkeelle klo 07.00 heti aamiaisen jälkeen. Hotellin eteen kurvasi kuskimme - Youssuf - nelivetomaasturillaan ja lähdimme ajelemaan pilvettömässä ja tyvenessä kelissä kohti Atlasvuoria. Eka lintuhavainto tehtiin jo aamiaisella sillä aamiaissalin lattialla hyppeli kyläsirkku. Päivästä tuli hieno ja taas lämmin - jopa ylhäällä vuorilla, Oukaïmedenin hiihtokeskuksessa - oli plusasteita ja aurinko porotti. Kierreltiin Oukaïmedeniä (korkeus yli 2600 m) ja pysähdeltiin mennessä tien varrella, pääasiana kuvaaminen joka onnistuikin ihan hienosti. Ainoa toivelaji, josta emme saaneet kuvaa oli **atlagsenvihertikka**, joita tosin nähtiin ja kuultiin 3 yksilöä. Muita mukavia päivän lajeja olivat mm. **sepelpeppälintu**, n. 15 **ruususiipitulkkaa**, n. 10 kalliiovarpusta, n. 20 tunturikiurua (alalajia *atlas*), kymmeniä alppinaakkoja ja alppivariksia, sinirastas, kulorastas, 2 arohiirihaukkaa, varpushaukka, koskikara, silkkihaikara, 4 lehmähaikaraa, n. 10 afrikansinitiaista, n. 15 peippoja (alalajia *africana*), käpytikka, vuorisirkku, 2 mustataskua, vuorikirvinen, mustapääkerttuja, taltalteja, talitiainen ym. Oukaïmedenissä syötiin mainio lounas ja paluumatkalla Marrakeschiin pysähdyttiin vielä kuvaamaan kolmea harakkaa, täkäläistä siniposkista *mauritanica*-alalajia. Illalla maistui hotellin illallinen ja sitä ennen käytiin lasillisella lähibaarissa. Hieno päivä ja naamaa kuumotti kova auringon porotus.

Oukaimesedenin hiihtokeskuksessa oli mukavasti lintuja ja vähän ihmisiä

Ruususiipitulku oli yksi retken kohdelajeista

Keskiviikkona 23.2.2011 lähdimme aamiaisen jälkeen klo 07.00 ajamaan kohti itää, ylitimme Atlasvuoret taas komeassa auringonpaisteessa ja jatkettiin pikku pysähdyksen jälkeen Ourzarzaten kaupungin lähelle Ait Ben Haddoun mystiseen kylään erämaavuorella - Unescon maailmanperintökohde. Käytiin tutustumassa itse kylään, nähtiin muutama kyläsirkku ja sinirastas ja syötiin taas erinomainen lounas. Jatkettiin pitkää (316 km) matkapäiväämme edelleen itään ja Valley of the Roses johdatti meidät Boulmane Dadesiin, jonne saavuttiin pian klo 15 jälkeen. Majoituttiin yhteen persoonallisimmista ja tyylikkäämmistä hotelleista missä koskaan olemme olleet - Hotel Xaluc DadesTMiin ylhäälle kukkulalle. Minttuteen jälkeen lähdettiin klo 16 Tagdilt Trackille - aroalueelle, joka levittäytyy heti hotellin nurkalta. Ilta olikin mitä parhain - lajeja ja hyviä kuvia oikein ropisi, mm. 6 laulutaskua, 5 sarvikiurua, n. 10 pikkukiurua, 2 **pikkuaavikkokiurua**, 2 **kirjosiipikiurua**, aavikkotulkuu, etelänisolepinkäinen (alalaji *elegans*) ja yli lensi 6 **kruunuhietakyyhkyä** sekä pari arohiirihaukkaa. Illallinenkin maistui taas hyvältä hienon retkipäivän päätteeksi.

Laulutaskut olivat melko yleisiä aroalueilla

Torstaina 24.2.2011 pysyttelimme koko päivän Tagdilt Trackillä ja päivällä vähän myös Boulmanden kaupungin puutarhoissa ja joen varrella. Ei pilvenhattaraa tänäänkään ja alue onkin hyvin kuiva - täällä ei ole kuulemma satanut yli vuoteen. Kuvattiin aroalueen lintuja ja nähtiin mm. kymmeniä pikkukiuruja, n. 5 lyhytvarvaskiurua, n. 30 sarvikiurua, 6 kirjosiipikiurua, n. 25 laulutaskua, 2 aavikkotaskua, 2 (+ääntä) hietakyyhkyä ja 2 aavikkojuoksijaa. Etelänisolepinkäinen (*ssp elegans*) tuli myös kuvattua kunnolla ja kaupungin reunalta löytyi mm. 2 afrikansinitiaista, 2 kattohaikaraa, n. 10 lehmähaikaraa, harmaaselkäinen harjalintu, samettipääkerttu, tiltalteja ja kyläsirkkuja. Iltakierros aroalueella tuotti vielä kameran eteen mm. ad-**keltapäähaukan** sekä 6 kruunuhietakyyhkyn parven maassa, lisäksi nähtiin retken ensimmäinen haarahaukka. Tänään nähtiin myös skorpioni, erilaisia liskoja on jo näkynyt useita. Hieno päivä taas joka tavalla! Yövyttiin edelleen Xaluc Dades-hotellin viihtyisässä huoneessa.

Keltapäähaukkoja näimme vain kaksi

Perjantaina 25.2.2011 lähdimme jatkamaan kuvausretkeämme kohti Saharaa. Päivä oli jälleen pilvetön, nyt myös tuuleton ja lämpöä 25 astetta. Pysähdyimme ensimmäisen kerran n. 10 km Boulmandadesta hakemaan mm. aavikkohuuhkajaa mutta sitä ei nyt löytynyt kalliioseinämältä. Paikalla oli 4 mustataskua, 2 kalottitaskua, 3 laulutaskua ja 4 aavikkotulkkua. Toisella pysähdyksellä löydettiin 2 mustataskua ja naaras **lännessurutasku**, latinaksi *Oenanthe halophila* (englanniksi Maghreb Wheatear), joka on vastikään erotettu omaksi lajiksi erilleen surutaskusta, ainakin käsikirjoissa. Paikalla oli myös 3 aavikkokiurua ja 5 aavikkotulkkua. Jatkettiin matkaa Torda Gorgelle - mahtavan hienoon rotkolaaksoon, jossa turistejakin näkyi kohtalaisesti. Meillä oli kuitenkin myös muut kuin upeat maisemat mielessä eli atlaskertun löytäminen ja kuvaaminen. **Atlaskerttuja** löytyikin 4 koirasta ja kuviakin syntyi jokunen eli yksi retken kohdelajeista oli hoidettu.. Paikalla näkyi myös mm. 4 kalliopääskyä, vuorisirkku, 3 virtavästäräkkiä, sinirastas ja 4 mustataskua. Matkalla nähtiin mm. 5 etelänisolepinkäistä.

Tordan rotkolaaksossa vasemmalta ak, Christian ja Ignacio

Atlaskerttuja löytyi sieltä mistä pitikin, rotkon alarinteiltä

Lounaan jälkeen lähdettiin tuoreen vihjeen perään Jorf-autiomaahan Erfoutin luoteispuolelle ja pitkän aavikkoajelun jälkeen löysimmekin lopulta yhden toivelajin eli **aavikkohuuhekajan**! Kaksi tuntia hikistä hiipimistä ja ryömimistä autiomaassa tuotti lopulta hienon tuloksen eli aavikkohuuhekaja tuli piirunterävästi kuvattua erämaan iltavaloissa, silmät auki ja lähes ruudun täydeltä. Olkaantaputtelua ja kättelyä, melkein halaustakin, riitti urakan päätteeksi! Aavikolla näimme myös mm. 5 aavikkojuoksijaa, kirjosiipikiurun ja ruostepääskyn. Auringon jo laskettua ajoimme Saharan tähtitaivaan alla yöksi Merzougan lähelle hotelli Ali el Cojoon, jonka kulmalta alkavat Erg Chebbi-hiekkadyynit. Hotelli oli melkein täynnä väkeä ja söimme tietysti ikimuistoisen retkipäivän päätteeksi hyvän illallisen.

Iltavalo punersi aavikkohuuhekajan pistävät silmät

Lauantaina 26.2.2011 heräsimme auringonnousuun hiekkadyynien takaa, hieno näkymä. Nautittiin aaminen ja tavan mukaan klo 07.00 oli lähtö retkelle - nyt Saharaan nelivetomaasturillamme (muulla pelillä reititimme ei olisi ollutkaan mahdollinen). Tehtiin eka pysähdys Etoil de Dunes-hotellilla, jonka vieressä olevalta kamelifarmilta löytyi peräti 9 **aavikkovarpusta** - taas yksi retken kohdelajeista. Kuvia syntyi ja paikalla hyöri myös 2 arokorppia, 2 kalottitaskua, n. 70 lyhytvarvas- ja pikkukiurua ja hetken aikaa keltapäähaukka. Jatkettiin matkaa pidemmälle aavikolle ja kuivan uoman reunapensaistosta löytyi kolmen pikkupensaskertun lisäksi **saharankääpiökerttu** - paikka oli onneksi Christianille tuttu, muuten olisi hakemista riittänyt.. Kamerat rätsivät taas. Aavikolla näimme myös mm. paksujalan, 2 kirjosiipikiurua, 3 pikkuaavikkokiurua, 8 aavikkotaskua, 2 etelänisolepinkäistä, 3 pikkupensaskerttua, aavikkotulkun ja 2 *macrorhyncha*-alalajin hyvin vaaleaa ja pitkänokkaista töyhtökiurua, joista saatiin jokunen kuvakin. Keskipäivän paahteessa istuimme pitkään juomassa teetä aavikolla asuvan marokkolaisperheen luona, jotka olivat Youssifin tuttuja - ei siis mikään turistipaikka. Aikamoinen elämys vaatimattomassa savimajassa mattojen päällä. Sieltä jatkoimme läheiselle keitaalle, jossa palmujen varjossa söimme piknik-lounaamme kunnes jatkettiin lintuharrastajienkin hyvin tunteman Yasmina-kahvilan puutarhaan. Löytyi taas 2 aavikkovarpusta ja 6 arokorppia sekä paikalla olleet 2 katalonialaisornia, jotka olivat aloittelemassa toukokuun puoliväliin kestävää verkkorengastuskautaan. Ajettiin välillä hotellille pitämään siestaa kunnes klo 15.30 jatkettiin iltapäiväretkellä Begaan kylään ja sen lähistölle. Löydettiin päivän toinen saharankääpiökerttu jota kuvattiin nyt ehkä aamuistakin paremmin. Kylän lähistöllä nähtiin myös pari kalottitaskua, 2 aavikkotaskua, n. 20 pikkukiurua ja auringon juuri laskettua 6 **saharantimalia**. Taas maistui illallinen ja uni mainion retki- ja kuvauspäivän jälkeen.

Saharan hiekadyynit ovat upeita

Sunnuntai 27.2.2011 oli toinen koko päivämme Saharassa. Sää oli pettämätön: pilvetöntä, vähän tuulta, +26 astetta. Aamiaisen jälkeen klo 07.00 lähdimme uudelleen Etoil de Dunes-hotellille vielä parantamaan aavikkovarpuskuviamme ja hyvin onnistuikin. Paikalla oli nyt 2 koirasta ja naaras. Kuvatessamme saimme soiton eiliseltä aavikkoteekutsu-isännältämme, että hän oli juuri löytänyt kehrääjän talonsa läheltä ja meidän porhalsimme suoraan sinne. Pienen etsimisen jälkeen lintu löytyikin - **aavikkokehrääjä**! Valitettavasti lintu oli pelotettu jo kolmesti ilmaan ja siksi en saanut siitä kuin kaukaa pari huonoa lentokuvaa. Laji oli minulle kuitenkin taas uusi tuttavuus. Kehraajapaikalla näyttäytyi myös saharankääpiökerttu. Jatkoimme erämaan poikki kohti Rissania ja eka kerran juutuimme hetkeksi nelivedollakin kiinni hiekkaan. Retkeilimme koko loppupäivän Rissanin luoteispuolella ja näimme ja kuvasimme sydämen kyllyydestä hienoja lintuja. Alueelta löytyi mm. 16 kruunuhietakyyhkyä, n. 25 **täplähietakyyhkyä**, 12 saharantimalia, 4 aavikkotaskua, 5 kirjosiipikiurua, 4 aavikkokiurua, n. 10 pikkuaavikkokiurua, n. 30 aavikkotulkua, 13 arokorppia, ruostesorsa, *subpersonata*-alalajin västäräkki, sepelleppälintu ja atlaskerttu. Hienoa aluetta! Pikniklounaamme söimme kallioluolassa French Fortress-vuoren keskellä - upeassa paikassa, jossa on filmattu mm. Muumio- ja Persian Prinssi-elokuvat. Auringonlaskun aikaan ajettiin takaisin hotellille illalliselle ja ansaituille yöunille.

Täplähietakyyhkyt näyttäytyivät meille kuvauksellisesti

Maanantaina 28.2.2011 alkoi pitkä paluumatkamme kohti Marrakechia. Sää oli edellisten päivien kaltainen paitsi että lämpöä oli vähän lisää, nyt n. 27 astetta. Aamulla kiertelimme vielä runsaan tunnin Rissanin lähellä lännensurutaskun toivossa (paikallinen asukas oli nähnyt ja pokkarilla kuvannut eilen koiraan), mutta turhaan. Kalottitaskuja ja aavikkotaskuja oli muutama, nyt ei alueella ollut myöskään yhtään hietakyyhkyä, jotka käyvät kuulemma aamuisin muutaman kilometrin päässä joella juomassa. Nähtiin myös 3 pikkuaavikkokiurua, 2 aavikkokiurua, muutama aavikkotulkku ja sillan luona *subpersonata*-alalajin västäräkkipari. Matka jatkui länteen ja pysähdyttiin Boulmaiseen syömään lounasta. Ennen kaupunkia kompattiin kuitenkin uudelleen paikka, jossa näimme aiemmin naaras-**lännensurutaskun** ja nyt, kovalla etsimisellä, paikalta löytyi hieno koiras! Tämä harvinainen tasku antautui jonkinlaisiin dokumenttikuviin ja olinpa niihin tosi tyytyväinen vaikeivat kovassa keskipäivän väreilyssä mitään kymppikuvia olekaan. Lounasta syödessä löytyi läheisen talon pihamuurin päältä istuskelemasta 2 **minervanpöllöä**. Tavattiin myös sveitsiläinen orniporukka ja kuultiin että hekään eivät olleet löytäneet paksunokkakiurua, joka on tänä vuonna ollut täältä täysin kateissa. Lounaan jälkeen ajettiin vielä runsaat 100 kilometriä Ourzarzateen, jossa majoituttiin hienoon Kasbah-hotelliin Dar Chamaa. Tehtiin vielä ennen auringonlaskua runsaan tunnin kierros läheiselle viljelyalueelle ja havaittiin mm. n. 40 kattohaikaraa, ad-**vuorikotka**, n. 35 haarahaukkaa, 5 ruostepääskyä, sinirinta ja kuningaskalastaja. Illallinen oli taas kerran erinomainen eikä nukkuminenkaan tuottanut ongelmia.

Harvinaisesta lännensurutaskusta sain muutaman dokumenttikuvan

Tiistaina 1.3.2011 lähdettiin aamiaisen jälkeen läheiselle vesialueelle (padottu), jossa nähtiin mm. 35 ruostesorsaa, n. 30 flamingoa, n. 250 kattohaikaraa, kalasääski, pikku-uikku, n. 80 aavikkotulkua, sinirastas, 2 **pikkutuulihaukkaa** ja 2 **pikkukiitäjää**. Hyvä lintupaikka mutta kuvaamista ajatellen linnut olivat vähän kaukana. Jatkettiin matkaa kohti länttä ja pysähdyttiin pari kertaa hakemaan vielä lännensurutaskua mutta ei enää löytynyt. Mustatasku-pari kylläkin ja 2 aavikkokiurua. Ajeltiin Atlasvuorten yli kohti länttä - pikniklounas syötiin vuorilla ja käytiin kerran kahvilla. 1,5-miljoonan asukkaan Marrakechiin saavuimme klo 16 maissa, majoituimme alkumatkasta tuttuun Opera-hotelliin ja lähdettiin samantien läheiselle puistoalueelle lintuja kuvaamaan. Paikalta löytyikin samantien **punapäälepinkäinen**, joka antoi tosi makeasti kuvata itseään. Yritimme päästä uudelleen marokkolaisten harakoiden lähelle mutta se jäi yritykseksi, sillä viereemme kurvasi poliisiauto josta nousi kaksi ymyä poliisimiestä ihmettelemään mitä teemme isoilla kameraputkillla.

Luulivat että kuvaamme elokuvaa ja siihen tarvittaisiin viranomaislupa. Passimme napattiin heti pois ja jouduimme lähes tunnin odottamaan, että paikalle kutsutut kaksi ns. turistipoliisia ymmärsivät että emme ole laittomilla aikeilla. Saimme passimme ja lähdimme hotellille, muistikorttejakaan ei onneksi viety vaikka turistipoliisit hienoja lepinkäiskuvia ihastelivatkin! Kuningas on kuulemma just nyt täällä Marrakechissä ja se yhdessä joidenkin levottomuuksien kanssa lienee pannut poliisit varpailleen. No, päästiinpä pälkähästä. Ilta kului matkan tapahtumia kerraten ja hyvä illallinen syöden, aamulla onkin aikainen lähtö kohti Suomea.

Outi sai lahjaksi kauniin fossiilikiven

Keskiviikkona 2.3.2011 lähdimme hotellilta lentokentälle jo klo 04.30 ja Royal Air Moroccan kone kohti Brysseliä lähti ajallaan. Matka taittui mukavasti mutta Brysselissä meillä oli yli 8 tuntia odotusta jatkolentoon. Käsitavarat lukittuun säilöön ja nousimme junaan keskikaupungille, jossa vietimme sekä ylä- että alakaupunkiin tutustuen n. 5 tuntia. Syötiin lounas, käytiin katsomassa pakolliset nähtävyydet, mm. Manneken Pis, kuninkaanlinna ja EU:n valtavat talokompleksit, lisäksi Art Nouveau-talot yläkaupungissa. Lintujakin näimme - ainakin n. 12 **kauluskaijaa** puistoissa ja 4-5 nokivarista. Jatkolentomme Suomeen lähti klo 19.55 ja Helsinkiin saavuimme klo 22.30 maissa. Autokin löytyi parkkihallista ja ajeltiin Nummelle, jonne Outi jäi yöksi ja itse huristelin Turkuun, johon saavuin klo 03.00 maissa. Pitkä päivä mutta ei haittaa kun reissu oli huippuhuivä!

Epilogi.

Marokko on hieno lintumaa! Vuoristoalueet, aroalueet ja Saharan aavikko tekivät tästä matkasta erinomaisen paitsi lintujen niin myös maisemien puolesta. Rannikolla emme käyneet lainkaan koska se olisi tiennyt liian paljon autolla ajamista kuvaamisen kustannuksella, lajimäärä olisi toki voinut silloin olla suurempi. Nyt havaitsimme 110 lajia matkan aikana ja itse sain ainakin 14 WP-pinnaa ja 16 uutta kuvalajia. Olimme tosi tyytyväisiä ja tähän pääsimme vain loistavan oppaan avulla. Ihmiset olivat joka paikassa hyvin ystävällisiä, kaupustelijatkaan eivät mitenkään olleet häiriöksi ja poliisiepisode Marrakechissäkin päättyi onnellisesti. Ruoka oli erinomaista perusruokaa, minttutee maittavaa ja minkäänlaisia vatsanpuruja emme kokeneet vaikka emme sen kummemmin valikoineet ruokaamme - tosin useimmiten söimme hyvätasoisissa hotelleissa. Liikenne on paikoitellen meikäläisittäin kaoottista - ja vaarallistakin - mutta meillä ei ollut ongelmia oman taitavan kuljettajamme ansiosta. Helmikuu on pohjoismaalaiselle vielä mukavaa retkiaikaa Marokossa ennen tukalaa kuumuutta myöhemmin keväällä joka haittaa lämpöväreilyn takia niin katsomista kuin kuvaamistakin. Mainittakoon vielä, että maisemien ja lintujen lisäksi näimme hienoja nähtävyyksiä - päällimmäisinä Marrakechin Medina, Ait Ben Haddoun kylä, Tordan rotkolaakso ja Saharan hiekkadyynit. Ehkä täytyy joskus suunnata Suomen talvesta vielä Marokon eteläosiinkin!